

**Francisci De Fargna Civitatis Plebis Patrii Philosophiæ,
Sacræ Theologiæ, ac J. U. Doctoris ... Commentaria In
singulos Canones De Jurepatronatus**

Qui sparsim tam intrà, quàm extra corpus Juris Canonici vagantur ...

Fargna, Francesco de

Romæ, M. DCC. XIX.

Casus I. Argumentum. Enumerantur probationes sufficientes ad
probandum Juspatronatus Privatorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72172)

num. 10. coram Rembold. & dec. 196. num. 4. par. 5. tom. 1. & dec. 630. n. 85. & seq. par. 4. tom. 3. & decis. 82. num. 17. par. 7. & dec. 63. num. 2. par. 16. & dec. 782. num. 1. & seqq. & decis. 576. num. 9. & seqq. par. 18. & decis. 6. num. 1. & seqq. & dec. 8. num. 4. & seq. & dec. 136. num. 1. & seqq. par. 19. rec., & in Beneventana Jurispatronatus 10. Maji 1700. S. Siquidem coram bo. me. Caprara, & in Mediolanen. Beneficii 1. Aprilis 1707. S. Et ob id, coram R.P.D. Ansaldo, superius impress. Par. II. Can. XXII. XXIII. & XXIV. Cas. IV. n. 17., & in Bononien. Archipresbyteratus 10. Martii 1710. S. Addito, coram R.P.D. Aldrovando, & 23. Febr. 1711. S. Atque, coram Reverendissimo Molines, & in Arianen. Archipresbyteratus 14. Martii 1710. S. Quibus positis, coram Eminentissimo Scotto, & in Vicen. Parochialis de Aqualata 31. Martii 1713. S. Hujusmodi, coram R.P.D. Crispo, & in Compofellana Parochialis 16. Novembris 1716. S. Agitur, coram R.P.D. Falconerio, & in Triviana Jurispatronatus 17. Junii 1718. S. Et sanè, cor. R.P.D. Foscaro.

1 Frequentissimè ante Concilium contingebat usurpatio Jurispatronatus, dum Personæ Potentes, quibus Ordinarii contradicere, vel resistere non de facili poterant, maxima facilitate Ecclesias, & Beneficia in servitutem redigebant, & sibi arrogabant Juspatronatus, præsertim occasione absentia Sedis Apostolicæ ab Urbe, & Italia; Hinc proinde Sapientissimi Patres sicuti in anteriori Canone providerunt indemnitati Patronorum, quando revera constat de eorum Jurepatronatus, prohibendo nimirum derogare, & alterare qualitates, & conditiones in limine foundationis beneficiorum per ipsos appofitas; ita in hoc Canone providere non omiserunt Libertati Ecclesiarum inducendo novam rigorosam formam probationis Jurispatronatus in Personis potentibus, nimirum, vel ex authentico instrumento foundationis, aut dotationis, vel per immemorabilem unâ cum præsentationibus effectum fortitis non minori spatio annorum quinquaginta, per documenta justificandis.

Quoad quartam Conclusionem jam plura diximus superius in hac Parte Can. I. Quintam conclusionem probant etiam Canon. IV. Par. I. & Canon. XXVII. Par. II. Sextam confirmant Canones XII. & XIII. dicta Par. II. Quoad septimam quamplurima tetigimus hic Can. IX.

Quoad alias verò Conclusiones infrascripti disputantur Casus.

ARGUMENTUM.

Enumerantur probationes sufficientes ad probandum Juspatronatus Privatorum.

SUMMARIUM.

- 1 Omnia beneficia de jure presumuntur libera collationis.
- 2 Libertas beneficii probatur ex subsequente observantia.
- 3 Ultimus status in beneficialibus attenditur.
- 4 Attestationes conformes assistentiæ juris sunt attendendæ.
- 5 Juspatronatus in persona privata probari potest ordinaria juris communis probatione.
- 6 Juspatronatus privatum, quot modis probari possit. Vide ibi, & num. 7. usque ad 24., & num. 32. usque ad num. 39.
- 25 Provisiones Apostolicæ non immutant statum, & naturam beneficii; & num. 42.
- 26 Provisiones beneficii factæ ab Ordinario, tanquam de libero, an, & quando non sint adversariæ statui Patronali? Vide ibi, & num. 27. & 28.
- 29 Ultimus status nequit constituere Episcopum in potestate liberè conferendi, quando re integra à contrariis probationibus remanet absortus.
- 30 In conspectu plurium Testium sunt attendendi illi, qui sunt numero plures, & magis qualificati.
- 31 In Patronis Regularibus nulla cadit præsumptio usurpationis.
- 40 Sententia in solo possessorio restricta non impedit, quin post assumptum examen petitorii contrarium decidatur.
- 41 Testes examinati non citata parte, non probant.

CASUS

C A S U S I.

Presentavit Titius ad beneficium A vacans, quemdam Clericum idoneum, quem Ordinarius admittere, & instituere recusavit, eo sub pretextu, quod dictum Beneficium esset liberæ collationis, non verò jurispatronatus; Fundabat Episcopus suam intentionem, in quibusdam provisionibus Apostolicis factis absque ulla mentione jurispatronatus; & in nonnullis aliis provisionibus factis à se, & à suis antecessoribus de eodem beneficio, tamquam de libero, & in attestationibus quorundam testium deponentium super libertate ejusdem beneficii. Orta proinde lite inter Titium, & Episcopum, quæritur in hoc casu an constet de jurepatronatus?

Videtur non constare de jurepatronatus, sed supradictum beneficium esse liberæ collationis. Si quidem in primis militat pro libertate hujus beneficii assistentia juris, per quam omnia beneficia præsumuntur liberæ collationis per *Text. in can. Omnes Basilicæ* 16. qu. 7. & est *Theorica Innocentii in cap. Cum venerabilis* n. 9. de exception. quam sequuntur *Rot. coram Carvaler. decis. 159. n. 1. & coram Seraph. decis. 1353. num. 2. & seq. & coram Royas decis. 99. n. 4. & decis. 514. n. 2. par. 17. & decis. 395. n. 4. par. 19. & in Cremonen. Beneficii* 11. Maji 1705. §. Non solum coram R. P. D. Kaunitz. & in Lucana Beneficii 22. Febr. 1709. §. Quo enim in fin. coram R. P. D. Falconerio impressi. Par. II. Can. XXII. XXIII. & XXIV. Cas. III. n. 3. & in Bovinen. Archipresbyteratus 10. Martii 1710. §. Constito coram R. P. D. Aldrovando, & in Abulen. Cappellania 28. Junii 1715. §. Parum coram R. P. D. Ansaldo.

2 Deinde eandem libertatem concludit subsequuta observantia; Hujusmodi namque beneficium fuit per duas vices provisum à Sede Apostolica, nulla facta mentione jurispatronatus; & per alias duas vices ab Ordinariis tamquam de libero, nimirum una vice ab Ordinario defuncto, & altera vice à moderno Episcopo, per cujus provisum obitum modò vacat dictum beneficium, quæ provisiones absque dubio qualificare videntur ejusdem benefi-

Part V.

cii libertatem, dum si hoc non fuisset liberum, sed Patronale; Patronus non permisisset illud provideri, tamquam de libero, ut in similibus terminis consideravit *Rot. in Mediolanen. Prioratus super dubio ignobilium* 15. Junii 1703. §. Quod autem, & super qualitate agnaticæ 18. Junii 1702. §. final. coram Eminentijs. Scotto, & in Cremonen. Beneficii 14. Maji 1706. §. Tantò facilius coram R. P. D. Kaunitz. adeò ut vacante nunc eodem beneficio; debet Ordinarius manuteneri in possessione illud liberè conferendi; Cum in

3 Beneficialibus ultimus status semper veniat attendendus, ut quam pluribus auctoritatibus probat *Rot. in Mediolanen. Beneficii* 1. Aprilis 1707. §. Adeò coram R. P. D. Ansaldo, & in Abulen. Cappellania 28. Junii 1715. §. Indubitanter coram eodem.

4 Accedunt insuper attestations duorum Testium deponentium super libertate dicti beneficii, quæ attestations cum sint conformes assistentiæ juris, eis deferendum venit, ut admonet *Card. de Luc. de decim. disc. 13. nu. 8. Rot. decis. 1135. nu. 4. coram Seraph. & decis. 51. n. 2. coram Gregor. & decis. 931. num. 4. coram Cerro.*

Hæc prima fronte suadere videntur libertatem hujusmodi beneficii; sed re melius perpensa censeo in hoc casu illud non esse liberum, sed jurispatronatus Titii. Quoniam non agitur de Persona Potenti, sed de Persona privata, in quam cum non præsumatur usurpatio jurispatronatus non habet locum dispositio hujus Canonis inducentis novam rigorosam formam probationis in Personis potentibus, sed ad demonstrandam existentiam jurispatronatus, & qualitatem patronalem in beneficio sufficit ordinaria juris communis probatio. *Rot. decis. 211. n. 2. par. 1. & decis. 360. nu. 2. par. 2. rec. & decis. 142. nu. 2. & 13. & seq. coram Burratt. & decis. 352. nu. 2. coram Millin. & decis. 445. n. 9. & seq. coram Cerro, & decis. 493. n. 1. & seq. coram eodem.*

6 Juxta autem juris communis ordinariam probationem juspatronatus privatorum probari potest. Primò. Per Instrumentum, Testamentum, aut Codicillum, continentia foundationem, constructionem, aut dotationem. Quod Instrumentum

D d tum,

- tum, aut Testamentum debet esse confectum per publicum Notarium, etsi sit deperditum, potest probari per copiam extra Protocolum, dummodo Testes afferant illam convenire cum originali. *Ventrigl. in prax. de jurepat. annot. 1. §. 2. n. 2. & seqq. Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloss. 18. n. 32. Rot. decis. 1037. n. 1. cor. Pania.*
- 7 Secundò. Per Testes deponentes de publica voce, & fama, quæ in antiquis cum possessione quadragenaria præsentandi probat juspatronatus, ubi usurpationis præsumptio non intrat, *Rota decis. 77. n. 2. par. 1. rec. & decis. 154. nu. 3. & decis. 541. nu. 3. par. 2. & decis. 172. n. 6. par. 3. & decis. 159. n. 6. & dec. 169. nu. 5. par. 10. & decis. 329. nu. 6. par. 9. tom. 2. rec. & decis. 142. nu. 4. coram Burratt. & decis. 162. n. 12. & seq. cor. Bich. & in Asculana juspatronatus 26. Januarii 1703. §. Rursus coram Eminentissimo Scotto.*
- 8 Tertiò. Per decretum, quo Episcopus decrevit alicui danda esse alimenta, tamquam Patrono Ecclesiæ.
- 9 Quartò. Per confessionem, & attestationem, quam facit Episcopus in literis erectionis juspatronatus præstando suum consensum, *Rot. decis. 168. num. 12. par. 10. rec.*
- 10 Quintò. Per insignia, seu arma alicujus familiæ apposita in Ecclesia, seu Cappella *Bald. conf. 310. lib. 5. Ancharan. conf. 113. n. 34. Rot. decis. 172. par. 3. rec.*
- 11 Sexto. Per inscriptiones, & epitaphia antiquissima mentionem facientia de familia, & jurepatronatus, *Ventrigl. in prax. de jurepat. annot. 1. §. 2. num. 11. & seqq. Garz. de Benef. par. 5. cap. 9. nu. 113. Navar. qu. for. lib. 1. cap. 49. Barbof. hic.*
- 12 Septimò. Per multiplicatas præsentationes antiquas, & effectuatatas per 100. annos, *Ventrigl. ubi supra nu. 16. & seqq. Rot. decis. 211. num. 1. par. 1. & decis. 159. num. 4. par. 10. & decis. 164. n. 1. & 245. nu. 10. par. 9. tom. 1. & decis. 329. nu. 5. & 446. nu. 3. par. 9. tom. 2. rec. & decis. 445. nu. 12. coram Cerro, & decis. 34. nu. 20. & seqq. coram Priolo, & in Pampilonen. juspatronatus 19. Januarii 1703. §. Docuit coram Eminentiss. Scotto, & in Asculana juspatronat. 26. Januarii 1703. §. Quod coram eodem.*
- 13 Octavò. Per enunciativas antiquas à diversis Notariis, & in diversis Instrumentis contentas, quæ habent vim famæ, & probant juspatronatus, *Rot. decis. 211. nu. 1. in fin. par. 1. rec. & decis. 360. nu. 3. & 4. par. 2. & decis. 172. n. 3. & decis. 661. n. 1. & 4. par. 3. rec.* Et etiam per enunciativas emanatas ab ipsis Patronis probatur juspatronatus, dummodo actus, in quibus emanarunt, sint gesti ab ipsis aut Ordinariis, vel ab illis approbati *Rot. decis. 661. nu. 6. par. 3. rec.* Sed solæ enunciativæ, vel fama non sufficiunt ad probationem juspatronatus, nisi concurrant adminicula. *Dec. conf. 113. in fine Rot. decis. 360. n. 5. par. 2. rec.*
- 14 Nonò. Probatur juspatronatus per actus factos per Rectores Ecclesiæ Patronis in recognitionem juspatronatus. *Rot. decis. 360. n. 10. par. 2. rec.*
- 15 Decimò. Per visitationes, in quibus Visitatores receperunt informationes à Testibus, qui sub juramento afferant beneficium esse de jurepatronatus, *Rot. decis. 360. n. 11. par. 2. rec. & decis. 168. n. 24. par. 10. rec.*
- 16 Undecimò. Probatur per assertionem Episcopi, cui videtur multum deferendum, cum Ordinarii soleant esse difficiles in admittendo aliquod beneficium, esse de jurepatronatus propter præjudicium, quod affertur eorum liberæ collationi. *Rot. decis. 360. nu. 12. par. 2. & decis. 164. n. 6. par. 9. tom. 1. & decis. 329. n. 8. par. 9. tom. 2. rec. Card. de Luc. de jurepat. disc. 9. nu. 17. Rot. in Asculana juspatronatus 26. Januarii 1703. §. Accedunt cor. Eminentiss. Scotto.*
- 17 Duodecimò. Per libros servatos in Archivo Episcopatus, in quibus Ecclesia tamquam de jurepatronatus descripta extitit, vel per alia jura ab Archivis publicis extracta, qui plenè probant existentiam juspatronatus. *Rot. decis. 100. & decis. 172. n. 7. par. 3. rec. & in Tarraconen. Insignium super mantentione 3. Julii 1702. §. Neque obstant cor. bo. me. Casfarello, & in alia Tarraconen. juris punctandi super negotio principali 26. Februarii 1703. §. An propterea, cor. bon. mem. Omana, & in Vicen. Parochialis de Aquilata prima Julii 1712. §. Perperam coram R.P.D. Crispo.*
- 18 Decimotertiò. Per assertionem, & absolutam

- folutam narrativam Papæ absolutæ afferentis beneficium esse de jurepatronatus juxta *Clementin. 1. de probat.* sed narrativa Papæ concepta per verba, ut *asseritur*, non probat juspatronatus. *Rot. decis. 5 10. n. 1. par. 3. rec.*
- 19 Decimoquartò. Per sententiam Ordinarii prolatam causa cognita, vigore cujus præsentatus fuit institutus, maximè si ista sententia fuerit lata paulò post sanctionem conciliarem. *Rot. decis. 169. n. 11. & 27. par. 10. & decis. 245. nu. 21. par. 9. tom. 1. rec. & in Pampilonen. jurispatronatus 19. Januarii 1703. S. Et demum cor. Eminentiss. Scotto, & in Asculana jurispatronatus 26. Januarii ejusdem anni cor. eodem, & in Arianen. Archipresbyteratus 14. Martii 1710. S. Rursus cum seqq. cor. Eminentiss. Scotto.*
- 20 Decimoquintò. Probatur juspatronatus per provisiones beneficii factas ab Ordinariis tamquam de jurepatronatus, siquidem si Episcopi pro tempore non agnovissent existentiam jurispatronatus, non est verisimile, quod beneficium providissent ad nominationem eorum, qui asserebant se esse Patronos. *Rot. decis. 169. n. 26. & decis. 32. n. 12. par. 10. rec. & decis. 352. n. 3. coram Millin. & in Colonien. Pastoratus 10. Junii 1718. S. Si verò coram R. P. D. Cerro.*
- 21 Probatur etiam per provisiones Apostolicas factas cum derogatione jurispatronatus; ex tali enim derogatione per Pontificem facta necessariò venit dicendum dictum juspatronatus extitisse, & extare. *Buratt. conf. 324. n. 3. lib. 3. Rot. decis. 164. n. 12. & decis. 245. nu. 63. par. 9. tom. 1. rec.*
- 22 Decimosextò. Probatur, si de libertate Ecclesiæ nullus minimus detur fumus, seu si nulla exhibeatur moderni, vel antiqui temporis collatio facta ab Ordinario; hujusmodi enim tam longæva observantia, quamvis negativa apertè ostendit, quod Ordinarii agnoverint Ecclesiam non esse liberæ collationis, cum non sit verisimile, quod tot Episcopi neglexissent illam conferre jure proprio, nisi fuissent certi de statu beneficii, de quo præsumuntur plenam notitiam habuisse. *Card. de Luc. de benef. disc. 9. sub n. 12. & alii apud Rot. in Pampilonen. jurispatronatus 19. Januarii 1703. S. Quæ omnia coram Eminentissimo Scotto.*
- 23 Denique probatur ex instrumento donationis Ecclesiæ, sive beneficii confirmatæ à Sede Apostolica, quæ donatio Ecclesiæ, sive beneficii resolvitur in veram jurispatronatus concessionem juxta *Rot. in Vicen. Parochialis de Aqualata prima Julii 1712. S. de qualitate, & 31. Martii 1713. S. Patronalis cor. R. P. D. Crispo, & in Colonien. Pastoratus 20. Junii 1718. S. Pertinentia coram R. P. D. Cerro, & alias auctoritates superius relatas Par. II. Can. XVI. XVII. XVIII. XIX. & XX. Caf. I. num. 4.*
- 24 Enumeratis hujusmodi probationibus, seu modis, quibus probari potest existentia jurispatronatus, multa ex illis in casu præsentis concurrunt. Afferit enim Titius Instrumentum donationis, in quo legitur suis antecessoribus, & sibi donatum à Patronis juspatronatus; afferit etiam antiquam sententiam Ordinarii tunc temporis; in qua causa cognita, & servatis servandis fuit canonizata pertinentia jurispatronatus dicti beneficii favore sui, ac suorum, à quibus habet causam; docet de observantia hujusmodi Instrumenti donationis, ac sententiæ, quampluribus præsentationibus inde sequitis, & effectum sortitis, & depositionibus multorum Testium deponentium de publica voce, & fama; ex quibus omnibus probari existentiam, & qualitatem Patronalem in personis privatis tradunt auctoritates superius relatæ *nu. 7. 12. 19. & 23.* quibus addo *Rot. in Compostellana Parochialis 16. Novembris 1716. per tot. coram R. P. D. Falconerio inferius legen.*
- 25 Quin mereantur attendi provisiones Apostolicæ hujus beneficii factæ, absque ulla mentione jurispatronatus, quia ut sæpè dictum fuit Provisiones Apostolicæ non immutant statum, & naturam beneficii ob præsumptam mentem Pontificis nunquam præjudicandi Patronis. *Rot. decis. 265. n. 4. cor. Dunozett. sen. & dec. 252. n. 11. coram Priolo, & in Asculana jurispatronatus 26. Januarii 1703. S. Quo posito cor. Eminentiss. Scotto, & in Vicen. Parochialis de Aqualata 1. Julii 1712. S. Altera cor. R. P. D. Crispo.*
- 26 Minusque obstant non nullæ Provisiones factæ ab Ordinario de hoc eodem beneficio, tamquam de libero; quia in primis Ordinarius non habet facultatem

mutandi statum, & qualitates beneficii juxta dispositionem antecedentis *Canonis*; & quia istæ provisiones non constat effectas ab Ordinario animo præjudicandi Patronis, & cum horum scientia, & patientia. *Adden. ad Gregor. decis. 434. n. 20. & decis. 452. n. 13. cor. Dunozett. sen. & in dicta Asculana jurispatronatus ubi supra. §. final.*

27 Et quidem unamquamque ex dictis provisionibus ab Ordinariis tamquam de libero factis singulariter perpendendo; Prima non est adversativa statui Patronali, quia cum plures institutiones tam antecedentes, quam successivæ ejusdem beneficii sunt pro ejus qualitate patronali, illa utpotè inter media præsumitur correctæ, & excludere nequit qualitatem jurispatronatus. *Rot. in Romana Cappellania S. Nicolai 28. Junii 1709. §. Diximus cor. R. P. D. Anfaldo, & in Bononien. Beneficiorum de Castello 21. Martii 1712. §. Respectu verò, & 12. Decembris ejusdem anni §. Unionem in fin. coram R. P. D. Crispo, & in Vicen. Parochialis de Aqualata 31. Martii 1713. §. Ad prædictam cor. eodem.*

28 Neque est adversativa statui Patronali ultima consimilis collatio, quia cum fuerit facta absente Patrono, iste non poterat contradicere, nec præsentare, ut animadvertit *Rot. in dicta Vicen. Parochialis*

29 *ubi supra §. Ad dictam, & consequenter nequit constituere Episcopum in potestate liberè conferendi, nec præjudicare Titio Patrono, qui re integrâ comparuit, & qualitatem patronalem ex supradictis probationibus verificavit, præsertim, quia hujusmodi ultima provisio absorpta penitus remansit in illo genere probationum, quas ad limitationem Canonis XXVI. Par. II. communiter admittunt Canonistæ, de quo differit, Rot. in Mediolanen. beneficii 1. Aprilis 1707. §. Quod si non adhuc, & S. Cessante, cor. R. P. D. Anfaldo, impress. dicta Par. II. Can. XXII. XXIII. & XXIV. Cas. IV. n. 13. & 38.*

30 Denique nihil efficiunt depositiones duorum Testium ex adversò superiùs allata; quia cum adsint quam plurimi alii Testes deponentes de existentia, & pertinentia jurispatronatus dicti beneficii; in horum consuetu potius isti, qui sunt nu-

mero plures, & magis qualificati, & qui sunt adminiculati ex pluribus conjecturis, & dicto instrumento publico donationis, quam illi sunt attendendi. *Rot. decis. 285. nu. 5. par. 8. & decis. 53. nu. 17. par. 13. rec. & in Pampilonen. jurispatronatus 19. Januarii 1703. §. Fama coram Eminentiss. Scotto.*

R. P. D. FALCONERIO

Compostellana Parochialis.

Luna 16. Novembris 1716.

EX morte secuta in mense Decembris 1713. Hyacinthi Nogueiri Palatii Rectoris Parochialis Ecclesiæ S. Juliani de Luagna, cui reperitur subjectivè unita Ecclesiæ S. Mariæ de Comanda, ortum habuit judicialis contentio inter Abbatem, & Monasterium S. Mariæ de Sobrado Ordinis Cisterciensis, & Promotorem Fiscalem Curie Archiepiscopalis super libertate, sive potiùs Patronali qualitate ejusdem Parochialis, ob quam causam renuente Provifore Compostellano indice-re concursum intrâ quadrimestre à Constitutione Piana perfinium, ad effectum, ut Abbas valeret unum ex approbatis præsentare; Antonius Crux Vega eandem Parochialem à S. Sede impetrare satagebat, ob non factum concursum intrâ quadrimestre à Constitutione Piana præfixum, & contemporaneè Joannes Gonzalez Brios ab Abbate præsentatus pro illius collatione pariter instabat; Quamobrem à Dataria Apostolica relaxatis utriusque supplicationibus; & executione Literarum Apostolicarum illarum vigore expeditarum mihi directæ, ex quo Antonius noluit amplius liti insistere, hac de re ad instantiam Abbatis contententis de pertinentia jurispatronatus propositi dubium = *An constet de jurepatronatus favore Monasterii de Sobrado, & in contumaciâ Promotoris Fiscalis pluries, pluriesque lacesfiti pro informante DD. responderunt.*

31 Agitur enim de Patronis Regularibus, in quibus nulla cadit præsumptio usurpationis ad tradita per *Spad. conf. 10. per tot. vol. 3. Card. de Luc. de jurepatr. disc. 5. n. 5. Rot. decis. 401. nu. 7. par. 5. rec. cum aliis*

aliis congestis in *Olmucen. jurisdictionis* 5. Maji 1694. S. *Rurfus*, & 14. Maji 1708. S. *Nec huic cor. Reverendis. D. meo Molines Decano*. Ideoque in hac specie Patronatus, etiamsi propter sui antiquitatem non exhibeatur Instrumentum foundationis, attamen non est præclusa via, quin valeat recurri ad alia remedia probatoria à jure communi approbata, cum *Sacrum Concilium Tridentinum sess. 25. de Reformat. cap. 9.* tantummodò coarctaverit formam probandi juspatronatus Potentium, non autem immutaverit in jurepatronatus Privatorum antiquum probandi modum à jure communi admissum; Quinimò illum expressè præservaverit in sua prima parte, ibi = *aliasve secundum juris dispositionem* = quæ verba indigent alium diversum modum à supra expresso consistente in authentico documento foundationis, vel donationis, sive multiplicatis præsentationibus expletis per antiquissimum temporis cursum, qui hominum memoriam excedat, *Gonzal. ad regul. 8. Canellar. gloss. 18. nu. 52. & seq. Garz. de Benef. par. 5. cap. 9. nu. 81. & seq. Barbos. de Offic. & Potest. Episcop. par. 3. allegat. 72. num. 40. & seq. Vivian. de jurepat. par. 2. lib. 11. cap. 5. num. 46. Rot. cor. Coccin. decis. 1278. n. 1. & 2. & in recent. decis. 312. nu. 2. par. 1. & in Olmucen. jurisdictionis 19. Januarii 1693. S. Quintum objectum, cor. bon. mem. Muto.*

32 Probat sanè Monasterium originem acquisitionis dicti juspatronatus ex ultimis voluntatibus, atque ex Instrumentis donationum sibi factarum à pluribus Christifidelibus sub diversis temporibus, nimirum de anno 1045. à Didaco Pelagio, de anno 1229. ab Alphonso, & Munio Pelagiis, de anno 1239. ab Uraca Petri de Besenzo, de anno 1251. à Maria Petri, & de anno 1256. à Maria Pelagia, quæ absque dubio probant acquisitionem dicti juspatronatus favore Monasterii, *Vivian. de jurepat. dicto lib. 11. cap. 5. sub n. 16. Rot. decis. 707. n. 1. par. 1. recent. præsertim concurrente subsecuta observantia, dum de anno 1461. Archiepiscopus Compostellanus ad præsentationem Abbatis, & Monasterii S. Justi ad eandem Parochialem instituit Rodericum Monis, itaut, nec amplius in discrimen revocari queat legitima translatio*

jurispatronatus in Monasterium, neque pariter opponi valeat dictas donationes non fuisse ab Archiepiscopo approbatas, ut prosequitur *eadem Rot. in d. decis. 707. n. 2. & 5. par. 1. rec. repetita post Vivian. de jurepat. decis. 23.*

33 Hæc pervetusta acquisitio dicti juspatronatus favore Monasterii plura sæcula involvens corroboratur à pluribus aliis circumstantiis, quæ in antiquis veniunt conjungendæ ad faciendum unum totum, ut ait *Vivian. d. lib. 11. cap. 5. n. 41. in fine, & n. 42.* Et primò à dicta sententia Archiepiscopi Compostellani lata de anno 1461. in qua judicavit juspatronatus spectare ad Monasterium, & Præsentatum ab illius Abbate esse instituendum; unde elicitur, quod cum ageretur de extenuanda Ordinaria Jurisdictione, ob quam conservandam Episcopi solent esse valde difficiles in admittendo Beneficium de jurepatronatus, ac in instituendo Præsentatos à Patronis, nisi eis verè constet de pertinentia Patronali, idcirco eorum sententiæ sufficientes reputantur pro probando jurepatronatus, *Paul. de Cittadin. de jurepatronat. par. 6. quest. 37. nu. 3. Vivian. d. lib. 11. cap. 5. n. 59. Barbos. de Offic. & Potest. Episc. par. 3. allegat. 72. nu. 47. Rot. cor. Coccino decis. 233. nu. 3. & in rec. decis. 472. n. 10. par. 19. tom. 2. & in Ariannen. Archipresbyteratus 27. Junii 1708. S. De anno cor. Eminentiss. Scotto, & in Vicen. Parochialis de Aqualata prima Julii 1712. S. Sed verum coram R. P. D. meo Crispo.*

34 Secundo validum præbent huic veritati adminiculum visitationes expletæ ab Archiepiscopis Compostellanis pro tempore post publicationem Sacri Concilii Tridentini, nempe ab anno 1579. usque ad annum 1617. legitimè compulsatæ anno sequenti 1618. ex quibus constat dictam Ecclesiam Parochialem fuisse visitatam, tamquam de jurepatronatus Abbatis, & Monasterii S. Justi: Ex quo sanè concludere oportet, tot, tantasque enunciativas in actu ferio, & proportionato emissas in præjudicium Ordinarii enunciantis, confirmare qualitatem patronalem in Ecclesia visitata *Pax Jordan. elucubrat. Can. tom. 2. lib. 10. tit. 7. de jurepat. nu. 104. Vivian. ubi supra nu. 58. Lotter. de re benefic. l. 2. quest. 13. n. 151. Rot. coram Zarat.*

Zarat. decis. 50. nu. 8. & 9. cor. Coccin. decis. 229. nu. 1. & coram Merlin. decis. 403. num. 1.

35 Tertiò pro eadem patronali pertinentia maximoperè confert antiquus Archiepiscopalis Liber nuncupatus *il Bezerro* = compulsatus in eodem anno 1618. in quo adnotatæ reperiuntur omnes Ecclesiæ de jurepatronatus totius Diocesis Compostellanæ, inter quas Ecclesia Parochialis S. Juliani descripta apparet sub qualitate patronali Abbatis, & Monasterii S. Mariæ de Sobrado ex *Text. in cap. Cùm causam, ibique gloss. in verb. per libros antiquos de probat. Lotter. de re benefic. lib. 2. quest. 13. num. 150. Vivian. de jurepatr. lib. 11. cap. 5. num. 68. Barbos. de offic. & potest. Episc. par. 3. alleg. 72. sub n. 50. Pax Jordan. d. lib. 10. tit. 7. n. 102. & 105. Rot. cor. Peuting. decis. 471. n. 7. cor. Zarat. decis. 50. n. 4. & in rec. dec. 77. n. 1. par. 1.*

36 Quartò probationes augentur ex duobus aliis antiquis Libris, altero existente in Archivio Collegii Societatis Jesu, altero verò in Archivio Monasterii S. Martini Ordinis S. Benedicti, in quibus continentur omnes Ecclesiæ Patronales universæ Diocesis Compostellanæ compulsatis pariter de dicto anno 1618. simili modo in illis ista Ecclesia S. Juliani, enunciatur esse de jurepatronatus Monasterii S. Justi; Cùm igitur plures adsint Libri in diversis Archivis conservati, qui absque ulla variatione testimonium perhibent de dicta pertinentia Patronali, indè sequitur, ut plena sit illis præstanda fides optimè Ripa in leg. 1. nu. 72. & seq. ff. si cert. petat. Gratian. cons. 9. nu. 6. Rot. in Constantien. precedentia super manutentione 27. Januarii 1713. S. De cætero cor. R. P. D. meo Anfaldo.

37 Quintò eadem pertinentia Patronatus confirmatur à vetustissima, & huc usque ad hæc tempora nunquam interrupta contributione Salmarum sex frumentis, quæ à Rectore dictæ Parochialis S. Juliani annuatim Monasterio S. Justi præstatur, ex qua certò certius oritur argumentum subjectionis, & pertinentiæ patronalis favore ejusdem Monasterii, ut ad rem considerat Rot. decis. 360. n. 10. par. 2. rec. coram Peuting. decis. 471. n. 10. & coram Zarat. decis. 50. n. 10. Maximoperè quia

hujusmodi contributio de annis 1535. & 1547. ab Abbate, & Monasterio fuit ad vitam locata Petro Muniz, & Petro de Valera, excepto tamen jure præsentandi Rectorem in dicta Parochiali Ecclesia, quatenus durantibus præfatis locationibus, casus vacationis evenisset, & in præfatis Instrumentis iidem Conductores se obligarunt in casu necessitatis dictam Parochialem Ecclesiam propriis sumptibus restaurare, unde gemina promanant argumenta pro eruenda qualitate patronali favore dicti Monasterii; Alterum ex dicta duplicata enunciativa in Instrumentis dictarum locationum exarata super præservatione Juris præsentandi Rectorem in casu vacationis, quæ, etsi fuerit à Monasterio ad sui favorem adjecta, nihilominus in hypothese plenè probat, tum quia est antiqua, & recipit fomentum ab ipso actu locationis dictæ contributionis ab Ecclesia patronali faciendæ. *Add. ad Buratt. decis. 172. sub nu. 33. Rot. cor. Coccin. decis. 386. nu. 5. & coram Merlin. decis. 128. num. 4. tum etiam quia non est simplex, & nuda, sed corroborata remanet à tot, tantisque aliis administriculis, & probationibus superiùs expensis, ut prosequitur idem Add. ad Buratt. ubi supra vers. Secundò fallit, & Rot. coram Merlin. d. dec. 128. n. 5. cor. Pur. dec. 149. n. 2. lib. 3. cor. Coccin. dec. 235. n. 6. & decis. 242. n. 2. & in rec. dec. 75. nu. 3. par. 1.* Alterum verò ex ipso onere Conductoribus injuncto, reparandi in casu necessitatis dictam Ecclesiam Parochialem, quod præferunt apud Monasterium residere jurepatronatus, cùm ex dispositione Sac. Concilii Tridentini sess. 21. cap. 7. de Reformat. quando Ecclesia est pauper ad Patronos spectat illam reficere, & reaptare propter reciprocam obligationem, quæ intercedit inter Ecclesiam, & Patronos; Nam sicuti Ecclesia dat eis jus honorificum, & præsentandi Rectorem, atque si ad inopiam vergant alimenta suppeditat, ut probat *Amosk. de Caus. piis lib. 4. c. 10. n. 39.* & fuit plenè firmatum in *Salernitana Alimentorum 17. Decembris 1712. cor. Me;* Ita pariter Patroni tenentur eam reficere, seu reparare, si propter inopiam nequeat suis expensis id agere, & ultrà literalem dispositionem Sac. Concilii Tridentini, ubi supra, ferè in verbis concordat

Amofaz. de Caus. piis lib. 5. cap. 6. nu. 20. Bellett. Difquifit. Clerical. par. 1. tit. de Cleric. debit. §. 14. n. 20. Franch. de Ecclef. Cathedr. cap. 13. n. 67. & feq. Ventrigl. in prax. rer. notab. annot. 18. §. unico n. 15.

38 Sextò omnia ufque adeò probata pro educenda dicta Parochiali pertinentia favore Monasterii magis certa efficiuntur à depofitionibus plurium Testium formiter examinerum, tam de anno 1592. quàm etiam de anno 1618. unico ore concludentium Ecclefiam Parochialem S. Juliani de Luagna à tempore immemorabili, quoties vacare contigerit in menfibus Ordinarii fuiſſe proviſam ad præſentationem Abbatis, & Monasterii S. Juſti, ac Præſentatos institutionem, & poſſeſſionem obtinuiſſe à Curia Archiepiſcopali Compoſtellana, ſubdentium ulterius, ut omnes in ſubſtantia concordant, ibi = *E così era pubblico, e notorio, ſenza che giammai habbiano veduto, nè ſentito coſa in contrario di queſto, e ſenza contradizione alcuna, e perche oltre di che li detti Vecchj dicevano di avere ſempre veduto così, dicevano di più, che avevano ſentito dire lo ſteſſo dalli loro Padri, ed Avi, e da altri Maggiori, e più vecchj, ed anziani, e che lo ſteſſo dicevano avere veduto, e ſentito lo ſteſſo, e così è ſtata ed è coſa pubblica, e notoria, pubblica voce, e fama, e comune opinione, ſenza, che il Teſtimonio giammai alcun tempo abbia veduto, e ſentito coſa in contrario &c.* = Qua de re, cum dicti Teſtes deponant non ſolum de publica voce, & fama, quæ in antiquis probat, præcipuè, quando, prout hic, hoc caſu, eſt tantoperè qualificata ab aliis conjecturis, & adminiculis, ut pluribus relatis probat *Barboſ. de offic. & poteſt. Epiſc. par. 3. allagat. 72. n. 44. & formiter diſcuſſo articulo Rot. cor. Peutinger. deciſ. 471. n. 1. & ſeq. ubi ſub num. 2. ſubdit hoc ſufficere, etiamſi quaſi poſſeſſio non probetur; Sed etiam concludant immemorabilem, cum omnibus requiſitis præſcriptis à Gloſſ. in cap. 1. verb. Memoria de præſcript. in ſexto, prout ex profeſſo Rot. in Trojana Delationis Crucis 10. Decembris 1708. §. Verùm, uſque ad finem, cor. R.P.D. meo Aldrovando, & in confirmatoria 13. Decembris 1709. à §. Hinc ſemota, uſque ad finem, cor. Eminentiff. Priolo, quæ de per ſe ſola eſt ſufficiens ad probandam pertinentiam juris-*

patronatus, & legitimam illius acquisitionem, *Felin. in cap. Cauſam n. 6. de præſcript. Vivian. de jurepatron. par. 2. lib. 11. cap. 5. n. 41. & n. 46. in fine, cum aliis relatis à Rot. in Arianen. Archiepreſbyteratus 27. Junii 1708. §. Quæ porrò, cor. Eminentiff. D. Scotto.*

39 Septimò demum pro omnium complemento additur confeſſio Proviſoris Compoſtellani emiſſa in ſtatu anni 1592. in quo vacata dicta Parochiali in menſe Januarii S. Sedi reſervato, in quo Patroni Eccleſiaſtici præſentare nequibant ob illius comprehensionem ſub regula menſium *Gonzal. ad regul. 8. Cancell. gloſſ. 18. n. 6. Gratian. diſcept. for. cap. 809. num. 5. Rot. cor. Priolo deciſ. 362. n. 10. & ſeqq. & deciſ. 383. n. 14. & in rec. deciſ. 152. n. 30. par. 12.* fuit convocatus concurſus, & ſucceſſivè ad S. Sedem tranſmiſſus cum præelectione Joannis de Sanmartino, ſed quia S. Sedes vacabat per obitum Summi Pontificis Innocentii IX. hac de cauſa ceſſabant omnes reſervationes contentæ in regula 9. Cancellariæ; Unde dictus Proviſor non audito, nec citato Abbate poſt examinatos Teſtes concludentes dictam Parochialem fuiſſe de jurepatronatus Eccleſiaſtico, illam contulit d. Joanni magis idoneo in concurſu reperto, ſub expreſſa tamen præſervatione jurium favore Patronorum, & ideo dicta proviſio non contradicente Patrono, cum probatione jurispatronatus, & illius præſervatione, etiamſi non ſit facta per viam institutionis, ſed per viam collationis, adhuc ſuffragatur eidem Patrono, ut egregiè dixit *Rot. cor. Coccin. dec. 2108. n. 14.* cum allegatis.

Sic comprobata patronali pertinentia hujus Eccleſiæ favore Abbatis, & Monasterii S. Juſti, nullum obſtaculum præbere viſum fuit decretum latum à Nuncio Hispaniarum de anno 1619. ſuper manutentione Archiepiſcopi in poſſeſſione, ſeu quaſi juris liberè conferendi dictam Eccleſiam Parochialem, quia ſententia in ſolo poſſeſſorio reſtriſta non impedit, quin poſt aſſumptum formale examen petitorii contrarium decidatur, ut fuit obſervatum in *Nolana jurispatronatus 8. Junii cur. anni 1716. §. Poſt hæc cor. R.P.D. meo Criſpo; Eoque magis quia in dicto decreto manutentionis fuerunt præſer-*
vata

vata jura Monasterii in petitorio, quod operatur, ut constito in dicto judicio de pertinentia Patronali favore Monasterii, non solum remaneat dictum possessorium absorptum, juxta plenè firmata in *Mediolanen. Beneficii* 1. Aprilis 1707. *S. Terigimus cor. R.P.D. meo Ansaldo*, sed insuper indè promanet ejusdem manutentionis resolutio, ut fuit conclusum in *Arianen. Archipresbyteratus* 27. Junii 1708. *S. Neque urget cor. Eminentiss. Scotto, & in Censaten. Manutentionis* 10. Februarii 1716. *S. Minusque cor. R.P.D. meo Crispo.*

41 Neque pariter obstat depositiones Testium à Promotore Fiscali inductorum de dicto anno 1618. nec quoque aliorum examen modò additum; Quia quoad primos Testes cum Monasterium non fuerit in eorum examine citatum, nequeunt proinde ullum probationis gradum in hoc diverso judicio afficere ex *Text. in leg. Si quando Cod. de Testibus*, & in *cap. 2. eodem tit. & utrobique gloss. & communiter scribentes*; Potissimè quia inhærent actibus collativis, tamquam de libero ab Archiepiscopo expletis, quibus non exhibitis, omni prorsus vi remanet eorum depositio destituta, *Decius in auth. Si quis in aliquo n. 45. vers. restringitur Cod. de eden. Paris. cons. 7. n. 4. lib. 3. Rot. cor. Dunozett. junior. decis. 368. n. 8. & in recent. decis. 152. nu. 18. par. 4. tom. 3. & decis. 569. n. 14. par. 19. tom. 2.* Quo verò ad modernos Testes, non solum eandem patiuntur exceptionem, sed insuper ab evidentia facti convincuntur de mendacio, dum tantum abest Promotorem Fiscalem posse exhibere collationes, tamquam de libero expletas, ab anno 1618. usque ad præsens, ut ex duabus vacationibus post dictum tempus eventis impossibilitas detegatur. Nam

42 de anno 1650. Parochialis fuit à S. Sede collata Didaco de Seraun propter resignationem illi factam ab Antonio Romero Moscoso antiquo Rectore, quæ non immutant statum Beneficii, *Rot. cor. Achill. de Grass. decis. 13. de jurepatronat. & in rec. decis. 77. n. 4. in fine par. 1. & dec. 360. nu. 14. in fine par. 2. & signanter in Patronatu Ecclesiastico, cui absque Patronorum consensu derogatur per simplicem collationem factam a Papa, Angel. in leg. Sed si hac S. Patronum, ff. de in jus vocan.*

Paris. de Resignat. lib. 2. quest. 4. num. 38. Cassador. decis. 4. de probat. De anno verò 1684. cum dictus Didacus Resignatarius obierit in mense Apostolico, hac de re conquiescente Patronorum Ecclesiasticorum facultate præsentandi, juxta superius firmata in *S. Septimò demum*, una cum aliis relatis in *Majoricen. Beneficii* 9. Martii 1711. sub *S. Quoniam provisto, cor. bo. me. Casarello*, fuit a Sede Apostolica Parochialis collata Hyacintho Nogueiro Palatios in Concursu prælecto, per cujus obitum evenit in mense Ordinario hodierna vacatio; Quamobrem de medio sublatis dictis Testibus, & satis probata pertinentia Patronali favore Abbatibus, & Monasterii S. Justi onus est Promotoris Fiscalis probandi libertatem dictæ Ecclesiæ, ut censuit *Rot. in Vicen. Parochialis* 12. Junii 1711. *S. Exclusa, cor. Reverendiss. D. Molines Decano, & 31. Martii. 1713. S. Attenta, cor. R.P.D. meo Lancetta.*

Et ita unica &c.

ARGUMENTUM.

Constito de Jurepatronatus, universitatis Laicalis, aut alterius Personæ Potentis, Præsentatus ab ea est instituendus, ad exclusionem Provvisi Apostolici, tamquam de libero.

SUMMARIUM.

- 1 *Pertinentia Jurispatronatus probatur ex Bulla erectionis Beneficii, & ex decreto super illius executione interposito.*
- 2 *Constito de Jurepatronatus, est relaxanda supplicatio Præsentati, & retardanda supplicatio Provvisi Apostolici tamquam de libero.*
- 3 *Jurispatronatus non dicitur acquisitum, si non fuerit adimpleta conditio, sub qua fuit reservatum.*
- 4 *Reservato Jurepatronatus Ecclesiæ sub promissione assignandi certam summam, pro illius dote an in hac summa promissa comprehendantur, & computari possint, nonnulli ducati prius Ecclesiæ donati; & nu. 5.*

6 Pro-